

Uddrag af afsnit fra bemærkninger til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse fremsat 31. marts 2020

(forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer)

...

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Med den foreslåede affattelse af fodnoten til lovens titel (EU-noten) foretages rettelser af nogle få tryk- og sprogfejl i noteteksten.

Til nr. 2

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af en række nærmere opregnede naturtyper. Forbuddet mod tilstandsændringer indebærer, at den hidtidige lovlige drift af det enkelte beskyttede areal – f.eks. med sprøjtning, gødskning eller omlægning – kan fortsættes, dvs. i samme omfang og med samme hyppighed som denne drift har fundet sted, inden det pågældende areal blev omfattet af § 3-beskyttelsen.

Med den foreslåede § 4, stk. 1, foreslås et generelt forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 eller 3, dvs. heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt i lovens § 3, stk. 1, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal, samt moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen i § 3, stk. 1. Lovens § 3, stk. 1, omfatter naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², samt vandløb eller dele af vandløb, der af miljø- og fødevarerministeren er udpeget som beskyttede.

Det i stk. 1 foreslåede forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning vil som hovedregel gælde for alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 eller 3. Det vurderes dog, at forbuddet i praksis primært vil få betydning for estimeret ca. 37.000 ha engarealer (ferske enge og strandenge), hvor der vurderes at kunne være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller

omlægning. For de øvrige naturtyper nævnt i lovens § 3, stk. 2 og 3, gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud, idet selve eksistensen af disse naturtyper som regel er ensbetydende med, at sprøjtning, gødskning og/eller omlægning af arealerne ikke har været en del af den hidtidige lovlige drift. I relation til vandløb og søer, der er omfattet af lovens § 3, stk. 1, indebærer forbuddet mod tilstandsændringer, at sprøjtning, gødskning og omlægning ikke er tilladt.

Forbuddet mod sprøjtning vil omfatte enhver form for anvendelse af bekæmpelsesmidler uanset disses benævnelse (sprøjtemidler, pesticider, plantebeskyttelsesmidler, bekæmpelsesmidler eller lignende), og uanset om der er tale om herbicider, insekticider m.v.

Forbuddet mod gødskning vil omfatte alle former for gødning, herunder kunstgødning (handelsgødning), husdyrgødning, anden organisk gødning og bioaske. Derimod vil forbuddet ikke omfatte gødning afsat via græssende dyr, der således fortsat vil kunne finde sted på de § 3-beskyttede arealer, hvor afgræsning er lovlig. Forbuddet vil heller ikke omfatte tilskuds fodring.

Forbuddet mod omlægning vil omfatte tiltag, der er forbundet med en landbrugsmæssig arealdrift med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne. Forbuddet vil indebære, at de § 3-beskyttede arealer ikke må jordbehandles (herunder pløjes eller tromles) eller tilføres jordforbedringsmidler (herunder kalkning), ligesom der ikke må foretages såning eller plantning på arealerne. Forbuddet vil dog ikke være til hinder for anvendelse, herunder fortsat lovlig anvendelse, af græs og anden plantevækst på arealerne til græsning, slæt, rørskår, høst af biomasse eller lignende, jf. umiddelbart ovenfor om afgræsning. Forbuddet vil endvidere ikke omfatte jordbehandling, jordforbedring, såning og plantning, der ikke er relateret til landbrugsmæssig arealdrift med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne, f.eks. i forbindelse med naturgenopretningsprojekter. Forbuddet vil heller ikke omfatte dræning eller lignende af arealerne.

Det bemærkes, at tiltag og anvendelsesformer, der ikke vil være berørt af det foreslåede forbud i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, mod sprøjtning, gødskning og omlægning – f.eks. afgræsning og dræning – fortsat efter omstændighederne vil kunne være omfattet af forbuddet i lovens § 3 mod tilstandsændringer.

Det foreslås, at forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning træder i kraft den 1. juli 2022, således at lodsejerne vil få mulighed for at indrette driften af de berørte § 3-beskyttede arealer i overensstemmelse med forbuddet.

Efter det foreslåede stk. 2 vil sprøjtning (samt anvendelse af bekæmpelsesmidler i øvrigt), gødskning og omlægning (samt særskilt jordbehandling, jordforbedring, såning eller plantning) af § 3-beskyttede arealer, der foretages af hensyn til Forsvarets trænings-, uddannelses-, øvelses- eller missionsaktiviteter, ikke være omfattet af forbuddet i stk. 1. Undtagelsen er begrundet i hensynet til opretholdelse af fleksibilitet i relation til løsningen af Forsvarets kerneopgaver. Det bemærkes, at undtagelsen alene vil vedrøre forbuddet i stk. 1. Forbuddet i lovens § 3 mod tilstandsændringer vil gælde uændret og vil efter omstændighederne kunne indebære, at sprøjtning, gødskning eller omlægning – uanset hensynet til Forsvarets aktiviteter – kræver dispensation fra § 3-beskyttelsen.

Ved det foreslåede stk. 3 bemyndiges miljøministeren til i særlige tilfælde at meddele dispensation fra forbuddet i den foreslåede § 4, stk. 1. Ved særlige tilfælde forstås, at forbuddet i det konkrete tilfælde må anses for at udgøre et ekspropriativt indgreb – svarende til, at betingelserne for at ekspropriere råderet over den pågældende ejendom efter den ligeledes foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 1, er opfyldt.

Det er forventningen, at spørgsmålet om dispensation/ekspropriation vil blive relevant i et begrænset antal tilfælde.

I miljøministerens vurdering af, om der skal meddeles dispensation fra forbuddet eller eksproprieres, vil bl.a. kunne indgå en afvejning af naturbeskyttelseshensyn over for hensynet til den berørte lodsejers interesse i muligheden for fortsat sprøjtning, gødskning og/eller omlægning af de pågældende arealer.

Det bemærkes, at en eventuel dispensation fra § 4, stk. 1, alene vil betyde, at sprøjtning, gødskning og/eller omlægning kan fortsættes i et omfang, der ikke overstiger den hidtidige lovlige drift af de pågældende arealer, dvs. med maksimalt samme mængde, hyppighed osv. som hidtil – og ikke nødvendigvis på samtlige berørte arealer.

I forbindelse med behandlingen af konkrete sager om dispensation fra forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer vil ministeren skulle opfylde kravet i § 6 i bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) om habitatscreening og/eller habitatvurdering af det enkelte projekt. Det forudsættes herved, at habitatbekendtgørelsen vil blive ændret, således at sager om dispensation fra naturbeskyttelseslovens

§ 4, stk. 1, tilføjes bekendtgørelsens § 7, stk. 2; der henvises i den forbindelse også til bemærkningerne til nr. 5.

Miljøministerens afgørelse om dispensation eller afslag på ansøgning herom efter den foreslåede § 4, stk. 3, vil ikke kunne påklages til anden administrativ myndighed.

Til nr. 3

Efter den foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 1, vil miljøministeren kunne ekspropriere råderet over ejendom til gennemførelse af forbuddet i § 4, stk. 1, når forbuddet i det konkrete tilfælde må anses for at udgøre et ekspropriativt indgreb. Der henvises til bemærkningerne til den under nr. 2 foreslåede bestemmelse i § 4, stk. 3.

Med den foreslåede bestemmelse i stk. 2, 1. pkt., foreslås, at ministerens afgørelse efter stk. 1, om ekspropriation af råderet over ejendom til gennemførelse af forbuddet i § 4, stk. 1, vil kunne påklages til den i naturbeskyttelseslovens § 46 nævnte Taksationskommission, dog kun for så vidt angår erstatningsspørgsmålet.

Hvis ministerens afgørelse i en konkret sag efter den foreslåede bestemmelse i lovens § 59 a, stk. 1, går ud på, at forbuddet efter lovens § 4, stk. 1, ikke udgør et ekspropriativt indgreb, og at betingelserne for at ekspropriere råderet over den pågældende ejendom således ikke er til stede, vil denne afgørelse ikke kunne påklages administrativt.

Det følger af de foreslåede stk. 2, 2. og 3. pkt., at klagefristen vil være 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Disse bestemmelser er i overensstemmelse med regler og praksis i øvrigt på miljøområdet. Efter det foreslåede 4. pkt. vil de klageberettigede være ejere og brugere af den ejendom, som ekspropriationen omfatter. Endelig følger det af det foreslåede 5. pkt., at klage indgives skriftligt til miljøministeren, der vil videresende klagen til Taksationskommissionen ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Til nr. 4

Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra – dvs. meddele dispensation fra – bestemmelserne i lovens § 3, stk. 1-3. Det foreslås, at der i § 65,

stk. 2, indsættes en mulighed for kommunalbestyrelsen til at dispensere til anvendelse af bekæmpelsesmidler.

Den foreslåede ændring af naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, vil give kommunalbestyrelsen adgang til i særlige tilfælde at dispensere fra det foreslåede forbud i lovens § 4, stk. 1, nr. 1, til målrettede enkeltforanstaltninger i form af anvendelse af bekæmpelsesmidler, f.eks. ved sprøjtning (pletsprøjtning), mod bl.a. invasive, ikke-hjemmehørende arter. Bestemmelsen vil kunne anvendes i tilfælde, hvor en dispensation fra sprøjtningsforbuddet er nødvendig af hensyn til bekæmpelse af invasive, ikke-hjemmehørende arter, plantearter giftige for husdyr eller arter, der efter anden lovgivning er pligt til at bekæmpe (f.eks. flyvehavre). Desuden vil der kunne dispenseres i forbindelse med pleje af fortidsminder omfattet af beskyttelsen efter museumslovens § 29 e i tilfælde, hvor en dispensation er nødvendig til bekæmpelse af vedplanter, der vokser på eller i umiddelbar nærhed af f.eks. ruiner eller andre anlæg med stenkonstruktioner, og såfremt bekæmpelsen er nødvendig for at hindre eller forebygge skader på de pågældende ruiner m.v.

Kommunalbestyrelsen vil i det enkelte tilfælde skulle tage stilling til, om der i det hele taget er et bekæmpelsesbehov, og om anvendelse af bekæmpelsesmidler i bekræftende fald er den mest hensigtsmæssige bekæmpelsesmetode, eller om der findes andre velegnede metoder, der er mere skånsomme over for det naturlige dyre- og planteliv. Det er forudsat, at kommunalbestyrelsen alene vil dispensere fra forbuddet i § 4, stk. 1, nr. 1, når anvendelse af bekæmpelsesmidler er den mest hensigtsmæssige løsning. I dispensationssager om bekæmpelse af arter – der ikke foretages af hensyn til aktiviteter nævnt i den foreslåede undtagelse i § 4, stk. 2 – på de dele af Forsvarsministeriets arealer, hvorpå der findes ikke-eksploderet ammunition, forudsættes det dog, at kommunalbestyrelsen vil dispensere fra forbuddet til anvendelse af bekæmpelsesmidler under henvisning til risikoen for sprængning ved valg af andre bekæmpelsesmetoder. Det forudsættes derudover, at kommunalbestyrelsen i dispensationssager, der involverer fortidsminder omfattet af beskyttelsen efter museumslovens § 29 e, vil drøfte spørgsmålet om valg af bekæmpelsesmetode med Kulturministeriet (Slots- og Kulturstyrelsen). Som hidtil vil kommunalbestyrelsen i øvrigt skulle vurdere, om en nærmere angivet bekæmpelsesmetode vil medføre tilstandsændringer på det berørte § 3-beskyttede areal og i så fald forudsætter en dispensation fra § 3-beskyttelsen.

I forbindelse med behandlingen af konkrete sager om dispensation fra forbuddet mod anvendelse af bekæmpelsesmidler på § 3-beskyttede arealer vil kommunalbestyrelsen skulle opfylde kravet i

habitatbekendtgørelsens § 6 om habitatscreening og/eller habitatvurdering af det enkelte projekt. Det forudsættes herved, at habitatbekendtgørelsen vil blive ændret, således at sager om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, tilføjes bekendtgørelsens § 7, stk. 2; der henvises i den forbindelse også til bemærkningerne til nr. 5.

Til nr. 5

Efter naturbeskyttelseslovens § 71, stk. 4, nr. 4, fastsætter miljøministeren, med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet, bl.a. regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår dispensationer fra lovens § 3, stk. 1-3, jf. § 65, kan meddeles.

Den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, om forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer – som ministeren efter den foreslåede § 4, stk. 3, vil kunne dispensere fra, og som kommunalbestyrelsen efter den foreslåede ændring af § 65, stk. 2, vil kunne dispensere fra for så vidt angår anvendelse af bekæmpelsesmidler – foreslås tilføjet lovens § 71, stk. 4, nr. 4. Forslaget indebærer, at miljøministeren også vil fastsætte regler om meddelelse af dispensationer fra den nye bestemmelse i § 4, stk. 1.

Det er hensigten, at miljøministeren med hjemmel i den foreslåede bestemmelse vil ændre habitatbekendtgørelsen, således at sager om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, tilføjes bekendtgørelsens § 7, stk. 2. I forbindelse med behandlingen af konkrete sager om dispensation fra forbuddet mod anvendelse af bekæmpelsesmidler på § 3-beskyttede arealer vil miljøministeren henholdsvis kommunalbestyrelsen således skulle opfylde kravet i habitatbekendtgørelsens § 6 om habitatscreening og/eller habitatvurdering af det enkelte projekt.

Der henvises i den forbindelse også til bemærkningerne til nr. 2 og 4, dvs. den foreslåede bestemmelse i lovens § 4, stk. 3, og den foreslåede ændring af lovens § 65, stk. 2.

Til nr. 6

Efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 1, kan overtrædelser af en række af lovens bestemmelser, herunder lovens § 3, stk. 1-3, straffes med bøde. Den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, foreslås indsat i lovens § 89, stk. 1, nr. 1. Dette indebærer, at

overtrædelse af det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer vil kunne straffes med bøde.

Det forudsættes, at bødeniveauet i sager om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, vil følge bødeniveauet i sager om overtrædelse af lovens § 3, stk. 1-3.

Til § 2

Det foreslås i stk. 1, at loven træder i kraft den 1. juli 2022.

Forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer vil dermed træde i kraft den 1. juli 2022, således at lodsejerne vil få mulighed for at indrette driften af de berørte arealer i overensstemmelse med forbuddet. Desuden vil de øvrige ændringer af naturbeskyttelsesloven, der knytter sig til det foreslåede forbud i lovens § 4, stk. 1, ligeledes træde i kraft den 1. juli 2022.

I stk. 2 foreslås det dog, at den i § 1, nr. 1, foreslåede opdatering af EU-noten træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Endvidere foreslås i stk. 3 en overgangsregel, hvorefter det foreslåede forbud i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, nr. 1, mod anvendelse af bekæmpelsesmidler – for arealer omfattet af tilsagn om økologisk arealtilskud – først vil finde anvendelse fra den 1. september 2022. Dette hænger sammen med, at eksisterende tilsagn om økologisk arealtilskud med udløb den 31. august 2022 kan omfatte § 3-beskyttede arealer. Da retten til at modtage økologisk arealtilskud bl.a. beror på frivillig undladelse af anvendelse af bekæmpelsesmidler, vil det foreslåede forbud mod anvendelse af bekæmpelsesmidler på § 3-beskyttede arealer uden en sådan overgangsregel medføre, at disse tilsagn med udløb efter lovens foreslåede ikrafttrædelse den 1. juli 2022 vil skulle revideres.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, da naturbeskyttelsesloven ikke gælder for Færøerne og Grønland, jf. herved naturbeskyttelseslovens § 105.